

ĎÁBLÍK

Elektronický zpravodaj pro členy a přátele Cally • Číslo 174 • Vychází 27. dubna 2018

Milí čtenáři,

zákon o svobodném přístupu k informacím se za ty takřka dvě desítky let, co vstoupil v platnost, mnohé instituce naučily používat. Nečiní jim žádný problém dokumenty, smlouvy nebo databáze informací pořízených za veřejné prostředky zpřístupňovat a nečekat na žádosti zájemců. Je však jeden temný vesmír, do něhož se snaží schovat česká jaderná energetika.

Nejen celý energetický kolos ČEZ, který už roky úspěšně prolobovává výjimky umožňující mu udržovat informační uzavřenost. Dříve už jsme se tu také věnovali vládnímu výboru pro jadernou energetiku, který raději přestal ze svých jednání zcela pořizovat zápisy, aby je nemusel poskytovat zájemcům. Mezi praktikanty, jak se vyhnout otevřenosti, lze zařadit i státní podnik DIAMO (donedávna těžil uran a dnes odstraňuje škody po této činnosti v řádu desítek miliard z našich daní). Před pěti lety například zřídil tzv. občanskou bezpečnostní komisi při GEAM Dolní Rožínka (součást DIAMO) s cílem „zlepšit informovanost lidí v obcích“. Jenže ouha, od té doby nikdo neviděl jakýkoliv výstup či zprávu z její činnosti. Když se místní aktivisté poptávali, dozvěděli se, že zápisy se nedělají a na opakovanou žádost o jmenovitý seznam členů komise se dozvěděli jen, že v ní jsou starostové a pracovníci firmy.

Premiantem v neprůhlednosti ale je státní Správa úložišť radioaktivních odpadů. A to navzdory tomu, že její práce vyvolává značnou nedůvěru u starostů a obyvatel z desítek obcí lokalit vybraných pro hledání hlubinného úložiště. Aktuálně nám odmítla zpřístupnit výsledky geologických výzkumů, předběžné studie proveditelnosti, ale i studie o posouzení vlivu hlubinného úložiště na životní prostředí zpracované pro nově přidáné lokality u jaderných elektráren EDU-západ a ETE-jih. Správa již v minulosti dva soudní spory o neposkytování informací s Callou prohrála, nyní podstupuje další kvůli neodůvodněnému utajování Technicko-ekonomické studie realizace výzkumného programu Podzemního výzkumného pracoviště Bukov, která měla doložit vhodnost štoly v bývalých uranových dolech na Vysočině pro výzkumnou činnost pro hlubinné úložiště. A právě nekoncepčnost a neefektivitu tohoto projektu, který si již vyžádal stovky milionů korun, ostře kritizoval i Státní úřad pro jadernou bezpečnost ve své výroční zprávě za rok 2017, kterou nedávno vzala vláda na vědomí.

Správa úložišť se zjevně bojí obhajoby výsledků své práce. Namísto, aby dala poctivě na stůl všechny studie, podle kterých hodlá změnit budoucnost tisíců lidí, radši informace skrývá, případně selektuje. Informační otevřenost zaměňuje za propagaci, na kterou vydává miliony korun ročně. Ale pomocí inzerátů, v nichž osočuje své oponenty, si ztracený kredit ve vybraných lokalitách zpátky nezíská.

Edvard Sequens

V OBSAHU TAKÉ NAJDETE

Půlstoletí pryč a žádný posun v řešení jaderného odpadu	str. 4-5
Solární energie na špici, uhlí ztrácí	str. 10-11
Zvířat zabitých traviči přibývá, poslední obětí je orel mořský	str. 12-13
Pozvánky na akce	str. 20-25

Jihočeské pískovny se probudily do suchého jara

S jarem začíná pro ochránce přírody z Cally také sezóna ochrany přírodovědně cenných pískoven, která zahrnuje zásahy na podporu ohrožených druhů a biologický průzkum cenných lokalit. Prvním větším zásahem se stala tradičně obnova hnízdní stěny pro břehule a samotářské včely v Pískovně Lžín na Soběslavsku.

„Stavy břehulí se v jižních Čechách dlouhodobě snižují. V loňském roce zmizely i z některých tradičních hnízdišť. Proto se snažíme pravidelnou obnovou hnízdní stěny u Lžína udržet. Obnova navíc přináší bonus v podobě tisíců nových samotářských včel, mezi které patří i celá řada ohrožených druhů,“ vysvětluje Jiří Řehounek, který v Calle vede projekty zabývající se ochranou pískoven.

Letošní suché jaro se stalo příčinou vyschnutí řady tůň v pískovnách, které jsou důležitými stanovišti řady vodních a mokřadních druhů a rozmnožují se v nich chránění obojživelníci. Ačkoli jedna sezóna nemusí pro populace obojživelníků představovat velké riziko, ochránci přírody již nyní přemýšlejí, ve kterých pískovnách by bylo vhodné tůň obnovit či prořezat nálet na březích. Obě tyto aktivity je však čekají až na podzim, a to vzhledem k probíhající vegetační sezóně a životnímu cyklu obojživelníků.

Ochránci přírody také provádějí společně s vědci a dalšími odborníky zoologický a botanický průzkum přírodovědně cenných lokalit v pískovnách. Díky němu pak mají přehled o ohrožených druzích a mohou lépe plánovat zásahy na jejich podporu.

„Jaro je ideálním ročním obdobím pro výlety do přírodovědně zajímavých pískoven. Přítomnost turistů, fotografů nebo geocacherů v nich dokonce prospívá ohroženým druhům. Řada z nich je zde totiž vázaná na narušovaná místa a občasný pohyb návštěvníků proto udržuje jejich stanoviště v příznivém stavu,“ vysvětluje Klára Řehounková z katedry botaniky Přírodovědecké fakulty JU.

Tipy na exkurze a výlety do jihočeských pískoven najdou zájemci na webu „Objevte svou pískovnu“ (www.calla.cz/objevtesvoupiskovnu). Jeho rubriky jsou zaměřené na milovníky pěší turistiky, cykloturistiky, geocachingu či pozorování a fotografování přírody. I letos budou v provozu v několika jihočeských pískovnách cache s ochránářským podtextem.

Tisková zpráva Cally

„Obchodní zóna“ Hrdějovice

Calla se účastní zjišťovacího řízení EIA k záměru Obchodní zóna Hrdějovice. Ve svých připomínkách jsme požádali, aby kvůli tomuto kontroverznímu záměru proběhla celá EIA. V areálu by podle představ investora mělo stát celkem devět hal, z nichž jedna by měla být větší než současné Makro i s parkovištěm. Dvě obří skladové haly, čtyři montážní haly pro průmysl a tři maloobchodní jednotky.

Hlavním problematickým bodem tzv. obchodní zóny je zvýšená dopravní zátěž, kterou však vzhledem

k umístění posuzované zóny neponesou Hrdějovice, ale okolní sídla, především Borek, Nemanice či Úsilné. Další informace o celém záměru najdete v petici, kterou připravil spolek Pro Nemanice: <https://www.pronemanice.cz/wp-content/uploads/2018/04/Petice-Nemanice.pdf>.

Jiří Řehounek

Areál Houbový vrch zatím u ledu

Jak už jsme v Ďáblíku informovali, Horní Planá si nechala vypracovat oznámení EIA pro lyžařský areál Houbový vrch, jehož zveřejněním začal proces posuzování vlivů na životní prostředí. Oznámení bylo bohužel plné omylů, nepřesností, opomenutí a dokonce také ideologických výkřiků. Calla zpracovala k oznámení připomínky, jejichž hlavním motivem bylo, že takový dokument nemůže být podkladem pro odpovědné posuzování vlivů na životní prostředí.

Dobrou zprávou je, že oznámení bylo z iniciativy pořizovatele staženo. Pravděpodobně i hornoplánští uznali, že tak pochybný dokument neprojde. Pravděpodobně nyní dojde ke zpracování nového oznámení EIA. Jeho autor patrně udělá kvalitnější biologický průzkum (což nebude vzhledem k tomu původnímu žádný problém). A musí se vyrovnat především s vlivem lyžařského areálu na vodní režim v nivě blízkého potoka Slatinka s mnoha chráněnými a ohroženými druhy rostlin.

Jiří Řehounek

Inspirace z centra

Centrum Českých Budějovic oživil před nedávnem zajímavý přírodní prvek. Jde o květinový záhon nedaleko Lannovy třídy, který však navíc doplňují dvě gabionové stavbičky. Gabiony jsou samy o sobě biologicky mnohem zajímavější než betonové stěny, protože škvíry v nich slouží jako úkryty pro mnoho druhů drobných živočichů. V gabionech u „Lannovky“ však najdete ještě navíc vestavěné hmyzí hotely s otvory pro hnízdění samotářských včel.

Samozřejmě nejde o žádnou horkou novinku. Podobné instalace se v řadě zemí vytvářejí už dlouho a hmyzí hotely mohou být i součástí běžných staveb. Záleží pouze na kreativitě a informovanosti architektů, případně přání investorů. Samozřejmě je vhodné při lákání samotářských včel myslet také na to, by našly v blízkém okolí přiměřený zdroj potravy v podobě porostů nektaronosných rostlin.

Květinový záhon prostě nemusí být nutně osázený maceškami v řádkách a stěna nemusí být nezbytně z jednolitého betonu. A rozkvetlé porosty lučních bylin určitě potěší nejen bzučící „samotářky“, ale i lidské obyvatele měst. Takže co na to další architekti a investoři?

Jiří Řehounek

Změna učebnic vyhrazena

V první třídě nadešla chvíle pro CH. Ve slabikáři a písance se vyrojily osoby, zvířata a věci začínající na ono písmeno nebo ho alespoň obsahující. Po zkušenostech z učebnic pro první stupeň jsem očekával problémy s chroustem. Kupodivu se nám však na ilustracích zjevoval ve své správné podobě, dokonce se dal i pohodlně určit jako chroust obecný.

Nečekaný problém se však objevil ve škole, kde se na obrázku vyskytl modrý kulatý brouk, kterého zbytek zúčastněných determinoval jako chrousta. Naše Julinka vycvičená otcem entomologem však do sešitu napsala „chrobák“ a trvala na svém, byť se v skrytu duše obávala, že její zápis bude shledán chybným a ohodnocen horší známkou.

Naštěstí paní učitelka chrobáka uznala. Já se však přimlouvám, aby napříště ve slabikářích a písankách chrobák chrousta nahradil. Nejenže chrobáci jsou stále běžnými lesními brouky (zatímco chrousti u nás na jihu skoro na vymření), ale navíc by paní učitelky získaly i výborné konverzační téma do hodin. Zejména chlapečky by jistě vývojový cyklus hovnívála hluboce zaujal.

Jiří Řehounek

Sázka na jádro? Neúměrné ekonomické riziko

Stálý vládní výbor pro jadernou energetiku chystá doporučení vládě, jak stavět a zaplatit případné nové jaderné bloky v České republice. Podle ministra průmyslu Tomáše Hünera však vládě k takovému rozhodování stále chybí dostatek informací o budoucích dopadech na státní rozpočet nebo ceny elektřiny. Organizace Calla a Hnutí DUHA varují, že mohou být dramatické. I z toho důvodu bychom už neměli odkládat taková řešení, která zajistí pokrytí našich budoucích energetických potřeb bez drahých a riskantních atomových reaktorů a zároveň bez prodlužování provozu starých uhelných elektráren chrlících exhalace.

Zásadním ekonomickým problémem jaderné energetiky jsou vysoké investiční náklady. Ty způsobují, že se jaderná elektřina nemůže uplatnit na trhu a bude vyžadovat silné státní zásahy s dopady na peněženky spotřebitelů elektřiny nebo daňových poplatníků. Podle propočtů konzultační společnosti Candole Partners by mohli spotřebitelé elektřiny zaplatit v případě udělení podpory formou garantovaných výkupních cen pro nové reaktory na dobu 35 let až jeden bilion korun (bez započítání inflace) Energetická bezpečnost ČR vyžaduje přípravu nové energetické koncepce s důrazem na stále nevyčerpaný potenciál energetické efektivity a nezbytné pokračování v rozvoji obnovitelných zdrojů energie. Elektrická energie z moderních větrných a solárních zdrojů dokáže nahradit uhelné elektrárny mnohem rychleji a s ještě nižší uhlíkovou stopou než nové jaderné zdroje, to dokládá i nová studie Rocky Mountain Institute (<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2214629618300598>).

kteří žijí ve vybraných regionech. Dnes v České republice kulminuje dlouho trvající spor mezi státními úřady a dotčenými samosprávami. Řešení spočívající v transparentnosti a předvídatelnosti postupu státu a v posílení práv obcí shrnul Edvard Sequens z Cally.

Michael Sailer, ředitel Öko Institutu, předseda německé Komise pro nakládání s jaderným odpadem (ESK), řekl: „Německo se rozhodlo uložit svůj jaderný odpad na svém území a jako hlavní kritérium pro výběr lokality si stanovilo maximální dosažitelnou úroveň bezpečnosti uložení. Samotný proces výběru lokality pro úložiště probíhá ve třech krocích. Ve všech třech případech rozhoduje parlament po transparentním veřejném projednání.“

Johan Swahn, ředitel švédské Kanceláře nevládních organizací pro kontrolu nakládání s jaderným odpadem (MKG), řekl: „Švédsko a Finsko jsou často prezentovány jako země s pokročilými projekty úložišť jaderných odpadů. Tento pohled ovšem nedávno dostal ve Švédsku vážnou trhlinu, protože se zjistilo, že měď používaná k výrobě kontejnerů pro plánované úložiště není dostatečně odolným materiálem. Švédský soud pro otázky životního prostředí proto vládě doporučil, aby neschválila licenci pro úložiště. Problém se týká i Finska, kde se s využitím měděných kontejnerů rovněž počítá.“

Roman Lahodinsky, geolog, expert na zlomovou tektoniku, namáhání a sesuvy hornin, řekl: „Nevýhodou konceptu hlubinných úložišť je, že spoléhá více na nejisté přírodní procesy než na kontrolu a údržbu. Údržbu si v dlouhém časovém horizontu totiž neumíme představit. Ovšem dostatečné pozorování přírodních procesů v hlubinném úložišti také není proveditelné. Chybné odhady se projeví až za dlouhou dobu a odpad už nebude možné přemístit. Lepším řešením je zachovat možnost vyjmutí odpadu a prozatím, po dobu několika generací, úložiště pečlivě monitorovat. Možná naši potomci najdou lepší řešení.“

Edvard Sequens, energetický expert Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, doplnil: „Česko by mělo přerušit dnešní neprůhledné, chaotické a z pozice síly vedené vyhledávání místa pro hlubinné úložiště. Čas věnovaný řádnému nastavení a vysvětlení kritérií výběru a přijetí zákona o posílení práv obcí by se zúročil. V opačném případě bude konflikt mezi státem a obcemi pokračovat a hrozí zmaření vynaložených peněz z jaderného účtu.“

Společná tisková zpráva Cally, Hnutí DUHA a Jihočeských matek k zahájení Nuclear Energy Conference 2018

FOTOBLOG

Nuclear Energy Conference 2018

NEC 2018 „Jaderný odpad – nechtěné dědictví jaderné energetiky“ byla nabita informacemi o problematice nakládání s vyhořelým jaderným palivem a jeho hlubinného ukládání. 116 účastníků z 11 zemí pak mohlo porovnat nový koncept Německa a dalších států s přístupem českých vládních úřadů. V tuzemsku je to vysoce aktuální, protože by letos mělo padnout rozhodnutí o výběru čtyř nejhodnějších lokalit pro úložiště z potenciálních devíti. Závěrem konference informace doplnily stručné příspěvky účastníků z východní Evropy. Projděte si jednotlivé prezentace na webu www.nec2018.eu. Atmosféru konference si pak můžete přiblížit na snímcích.

Edvard Sequens

**Tisková konference s výhledem
na Prahu**

**Otevírání konference
v pražské budově
Autoklubu radním Horního
Rakouska Rudi
Anschoberem**

**První otevírací prezentaci
přednesl Jan Haverkamp
z Greenpeace a Nuclear
Transparency Watch**

Michael Sailer, ředitel Michael Sailer, ředitel německého Öko-Institut e.V. představil proměny německého způsobu hledání místa pro jaderný odpad

O názorech, které zazněly, se vedly diskuse

Další rozhodnutí o průzkumných územích pro úložiště zrušil soud

Městský soud v Praze rozhodl o dalších žalobách obcí a spolků ve věci platnosti průzkumných území pro geologické práce pro vyhledávání hlubinného úložiště. Rozsudkem z 26. března zrušil rozhodnutí ministra životního prostředí pro lokality Březový potok v Pošumaví a Magdaléna na Táborsku. Jiný senát téhož soudu před měsícem obdobně zrušil rozhodnutí o stanovení průzkumných území na lokalitách Kraví hora a Horka na Vysočině. Naopak žaloba týkající se průzkumného území Čihadlo na Jindřichohradecku neuspěla. Na rozsudky tak čekají zbývající žaloby proti stanovení průzkumných území Čertovka a Hrádek. Celkem žalobu proti rozhodnutí ministra životního prostředí podalo 18 obcí a 6 spolků.

Mezi důvody, proč byly žaloby úspěšné, dle soudu patří, že:

- ministerstvo životního prostředí ignorovalo veřejný zájem obyvatel vybraných obcí, který byl v řadě případů podložen jednoznačnými výsledky místních referend;

- nebyly alespoň rámcově zváženy vlivy budoucího hlubinného úložiště na životní prostředí, kvůli jehož vyhledávání bylo průzkumné území prosazováno;
- ministerstvo se mělo také zabývat efektivitou vynakládání státních prostředků na vyhledání lokality;
- ministerstvo mělo při rozhodování posoudit i jiné možnosti řešení problému s odpadem, které akceptuje evropská směrnice včetně smlouvy s jiným státem o uložení odpadu na jeho území.

Úspěšné rozsudky zpochybňují použitelnost výsledků provedených geologických prací, které byly získány na základě nelegálních rozhodnutí.

V letošním roce má dojít ke snížení počtu zvažovaných lokalit z devíti (v minulých letech k původním sedmi v tichosti přibyly další dvě poblíž jaderných elektráren Temelín a Dukovany) na čtyři. Původně plánovaný objem geologických dat pro toto rozhodnutí se ale SÚRAO nepodařilo získat. Platforma proti hlubinnému úložišti požaduje zastavení takto vedeného výběru, ve kterém byla ztracena důvěra v postup státních úřadů.

Petr Nohava, mluvčí Platformy proti hlubinnému úložišti řekl: *„Základ celého procesu výběru lokality, tedy jeho legálnost, se otřásá v základech. I to minimum geologických dat z průzkumných prací bylo získáno nelegálně a nemělo by být použito při porovnání jednotlivých lokalit mezi sebou. Jak chce ale potom SÚRAO provést avizované zúžení počtu lokalit?“*

Petr Klásek, starosta obce Chanovice z lokality Březový potok řekl: *„Rozhodnutí soudu vítáme, oprávněné zájmy našich občanů nelze ignorovat. Úložiště jaderného odpadu je zásadní stavba a způsob její přípravy ze strany SÚRAO je diletantský.“*

Jiří Popelka ze spolku Zachovalý kraj z lokality Magdaléna řekl: *„Jsme rádi, že jsme se, byť po letech, domohli spravedlnosti a úsilí nás i starostů nese ovoce. Výsledky místních referend tak již nyní Správa úložišť ani ministerstvo nebudou moci ignorovat.“*

Tisková zpráva Platformy proti hlubinnému úložišti

21. dubna 2018 - 4. ročník celostátního Dne proti úložišti

Lokality nejsou jen jména na mapě, ale zejména lidé, kteří tam žijí

V sobotu 21. dubna 2018 se v České republice uskutečnil již čtvrtý ročník Dne proti úložišti. V jeho rámci obce i spolky na osmi státem vyznačených lokalitách pořádali pochody, cyklovýlety, běžeckou štafetu, besedy, promítání filmu, koncert a další akce. Poprvé se zapojili i obyvatelé nově přidané lokality Na Skalním, západně od Jaderné elektrárny Dukovany, kteří také nesouhlasí s plány na úložiště pod jejich domovy.

Den proti úložišti opět zaštiťuje Platforma proti hlubinnému úložišti, která sdružuje již 25 měst a obcí a 12 spolků. Nově její řady rozšířila obec Pastuchovice z lokality Čertovka na pomezí Ústeckého a Plzeňského kraje.

Den proti úložišti má upozornit, že postup zodpovědných státních úřadů, zejména Správy úložišť radioaktivních odpadů je nutné zásadně přehodnotit, protože nadále prohlubuje konflikt mezi státem a samosprávami. Porušené sliby a zatajování informací naprosto podkopává důvěru obyvatel obcí i starostů v celý proces. Panují oprávněné obavy, zda nalezené řešení bude tím nejlepším možným, jak s jaderným odpadem nakládat.

Platforma proti hlubinnému úložišti požaduje:

- **zapojení svých zástupců do přípravy zákona**, který zajistí, rovnoprávnější postavení obcí vůči státu při rozhodování o nakládání s vyhořelým palivem a radioaktivním odpadem a tedy možnost účinněji hájit jejich oprávněné zájmy;
- **zveřejnění kritérií výběru a postupu**, podle něhož mají být již v letošním roce vybrány čtyři lokality z dnešních devíti a který musí umožnit kontrolu výběru nezávislými, obcemi vybranými odborníky;
- **zveřejnění zpráv s výsledky geologických prací, studií proveditelnosti úložiště či posouzení jeho vlivů na životní prostředí v jednotlivých lokalitách** ještě před tím, než podle nich bude proveden výběr čtyř lokalit pro další geologické práce;
- **stažení nových žádostí o stanovení průzkumných území, o které začala Správa úložišť radioaktivních odpadů žádat na všech devíti vytipovaných lokalitách**, o průzkumná území by mělo být žádáno až po otevřeném a oponovaném výběru lokalit.

Od roku 2012 je obcím slibován zákon o jejich zapojení do procesu výběru úložiště, ale jeho návrh není dodnes na stole, ačkoliv s jeho vznikem počítá i nový atomový zákon. Expertní skupina pověřená jeho přípravou dlouhodobě nevykazuje žádnou činnost. Ministr průmyslu Tomáš Hüner opakovaně slibuje obnovení přípravy, včetně zapojení obcí, ale do dnešního dne pro to neudělal nic konkrétního.

Petr Nohava, mluvčí Platformy proti hlubinnému úložišti řekl: „*Lokality nejsou jen jména na mapě, ale zejména lidé, kteří tam žijí. Den proti úložišti znovu připomene, že těmto lidem není lhostejný osud jejich domovů a jaké dědictví předají dalším generacím. Není možné, aby stát ignoroval hlasy obyvatel dotčených obcí. Úložiště je stavba, která tady s nimi bude navždy.*“

Tisková zpráva Platformy proti hlubinnému úložišti.

Solární energie na špici, uhlí ztrácí

Svět v roce 2017 instaloval rekordních 98 gigawattů nové solární kapacity - více než součet všech nových uhelných, plynových a jaderných zdrojů dohromady. Sluneční energie přilákala investice přesahující 160 miliard dolarů a čisté zdroje dohromady téměř 280 miliard dolarů. Zásadním hybatelem jsou snižující se ceny solárních technologií.

Rok 2017: Rekordní počet nových solárních zdrojů. Uhlí ztrácí.

V loňském roce bylo globálně instalováno 98 gigawattů nových solárních elektráren. Celkově bylo

instalováno 157 gigawatt nových čistých zdrojů, což odpovídá výkonu 76 jaderných elektráren Temelín. V porovnání s pouhými 70 gigawatty nových uhelných elektráren jde o jasný signál významného rozvoje trhu s čistými technologiemi i ekonomicky smysluplného snižování světových emisí. Na celkovém úspěchu čistých technologií se podílí zejména rapidně klesající cena solární a částečně také větrné elektřiny, potvrzují data nové studie “The Global Trends in Renewable Energy Investment 2018” (<https://drive.google.com/file/d/1Smhal-WAcEMqR8R9oL5Fxn0cZ0kfY8Z/view>).

“Globální úspěch obnovitelných zdrojů potvrzuje trend orientace na moderní energetiku v tomto desetiletí. Solární a větrné elektrárny začínají v různých částech světa konkurovat konvenčním zdrojům energie. Moderní energetika představuje ideální řešení, které může svět zbavit závislosti na fosilních palivech,” komentuje výsledky loňského roku v energetice Tomáš Charouz, analytik Aliance pro energetickou soběstačnost

Revoluce obnovitelných zdrojů nabírá na obrátkách. Rozvíjející země lídry pokroku.

Sluneční energie v loňském roce přilákala významně větší objem investic než jakýkoliv jiný zdroj energie, a se 160,8 miliardami dolarů tvoří 57 % z celkových 279,8 miliard dolarů globálně investovaných do obnovitelných zdrojů energie. Jde o 18% nárůst investic oproti roku 2016. Rok 2017 je navíc osmým v řadě, kdy investice do obnovitelných zdrojů přesáhly úroveň 200 miliard dolarů ročně. Kumulovaný objem investic od roku 2004 činí 2,9 bilionu dolarů investovaných do čistých technologií.

Lídry pokroku jsou zejména rozvíjející se země v čele s Čínou, která jen v roce 2017 investovala 126,6 miliard dolarů a připsala si tak 45 % z celosvětových investic do moderní energetiky. Pro představu, rozvíjející země (včetně Číny, Brazílie a Indie) investují do šetrných zdrojů více než rozvinutý svět již od roku 2015. Potenciál těchto zdrojů dobře vnímají i ropné velmoci. Příkladem jsou Spojené arabské emiráty, které meziročně zvýšily podíl investic do čistých zdrojů téměř 30násobně. Investice v Mexiku v roce 2017 vzrostly o rekordních 810 %. Oproti tomu, investice v USA poklesly o 6 % na 40,5 miliard dolarů a Evropa meziročně propadla o celých 36 % na 40,9 miliard investovaných dolarů.

“Evropské státy připravují strategii pro rozvoj obnovitelných zdrojů s cíli do roku 2030. Pokud se chce EU vrátit na pozici leadera v technologiích šetrné energetiky, musí přijmout ambiciózní závazky navýšení podílu obnovitelných zdrojů. Dá tak jasný signál investorům, že stojí o růst solární a větrných elektráren nebo systémů pro ukládání energie. Pouze s obnovitelnými zdroji může Evropa posílit svou konkurenceschopnost a zvýšit svou energetickou nezávislost,” dodává Tomáš Charouz.

Ekonomická příležitost pro Evropu i ČR

I přes významný rozvoj posledních let tvořily v roce 2017 čisté zdroje energie pouze 12,1 % světového energetického mixu a s 1,1% nárůstem oproti 2016 jsou stále daleko od zajištění většinových energetických potřeb společnosti. Díky rapidně klesajícím cenám technologií je však již dnes možné pořídit šetrné technologie levněji než kdy předtím - Evropu nevyjímaje. Z nedávné studie mezinárodní agentury pro obnovitelné zdroje (IRENA) (<http://www.irena.org/publications/2018/Feb/Renewable-energy-prospects-for-the-EU>) vyplývá, že EU může ekonomicky efektivně zdvojnásobit svůj podíl obnovitelných zdrojů ze současných 18 % na 34 %, ušetřit až 114 miliard eur do roku 2030 a podpořit ekonomiku investicemi ve výši přesahující 354 miliard eur. Další rozvoj obnovitelných zdrojů navíc přinese významný nárůst pracovních míst v moderní energetice ze současných 1,2 milionu.

Tisková zpráva Aliance pro energetickou soběstačnost

Chladné počasí znepríjemnilo život i ptačím návratlčům ze zimovišť

První ptačí návratlci ze zimovišť museli v uplynulých dnech čelit silným mrazům. Občasné mrazíky a chladnější počasí jsou sice schopni zvládat, ale letošní delší mrazivé období místy doprovázené i sněhovou pokrývkou jim značně ztížilo přístup k potravě, kterou v tomto období tvoří hlavně žížaly. Ptáci tak hledali místa, kde měli alespoň nějakou šanci něco ulovit. Na mnoha místech tak bylo možné zahlédnout ptáky i v těsné blízkosti lidských sídel, například na dvorcích nebo zahradách, kde se obvykle neobjevují. Na potravně vhodných stanovištích lidé pozorovali i nezvykle velká hejna. Změnilo se i chování ptáků – zejména oslabení

jedinci ztráceli plachost a při vyrušení odlétali často až na poslední chvíli. Velmi slabí jedinci pravděpodobně nepřežili, ale nastávající oteplení přináší naději pro ptáky v dobré kondici.

Namísto očekávaného jara se do Česka na týden vrátila zima a teploty pod bodem mrazu zaskočily nejen lidi, ale také ptáky. Potrava, které je na konci zimy obecně nedostatek, se kvůli mrazům stala obtížně dostupnou. „Čejky, skřivani, drozdi nebo konipasí absolvovali náročnou pouť ze svých zimovišť a za několik málo teplých dnů nestačili doplnit energetické zásoby, které jim při mrazech chyběly. Pokud by ptáci měli dostatek potravy, mrazy by zvládali bez problémů,“ vysvětluje Zdeněk Vermouzek, ředitel České společnosti ornitologické.

Klimatické extrémy obecně neprospívají vedle ptáků ani jiným živočichům a rostlinám a česká ochrana přírody adaptacím na změny klimatu nevěnuje dlouhodobě příliš pozornosti. Když k mrazům přičteme současný stav, v jakém se naše krajina nachází, znamená to pro ptáky velký problém. „Z krajiny se vytratila pestrost a mozaikovitost malých políček s remízky nebo mokřady a tím ptáci přicházejí o cenná místa vhodná ke sběru potravy. Pokud se k tomu navíc přidají extrémní výkyvy počasí, situace ptáků zemědělské krajiny se tím ještě zhoršuje,“ uvádí Václav Zámečník, odborník na zemědělství a rozvoj venkova z České společnosti ornitologické.

Asi 200 čejek chocholatých, které byly rozptýlené do malých hejn, napočítali ornitologové u Dobrušky. „Čejky jen neochotně odlétaly a nechaly mě přiblížit se k nim na pár metrů. Jeden pták byl dokonce tak vysílený, že jsem mohl dojít až k němu,“ popisuje zážitek z uplynulého týdne ornitolog Filip Laštovic. Záchraná stanice pro hendikepovaná zvířata ČSOP JARO Jaroměř přijala několik vysílených čejek chocholatých, které lidé nacházejí na nejrůznějších místech Královéhradecka. Například do Záchrané stanice živočichů DES OP v Plzni se ale žádní ptáci, kteří by doplatili pouze přímo na silné mrazy, nedostali. Vzhledem k nastávajícímu oteplení se bude situace pro ptáky zlepšovat.

Tisková zpráva ČSO

Zvířat zabitých traviči přibývá, poslední obětí je orel mořský

Policie se zabývá dalším nálezem mrtvého dravce s důvodným podezřením na otravu. Mrtvý orel mořský objevený na Strakonicku je jen za tento rok s největší pravděpodobností již devatenáctou obětí otrávených

nástrah, které berou velmi brutálním způsobem život často extrémně vzácným a ohroženým druhům dravců. Orel si zřejmě přinesl část návnady na místo, kde se jejím pozřením otrávil. Zbytek nástrahy se smrtelně jedovatým karbofuranem tak může stále být v širším okolí nálezu a ohrožovat další dravce, ale i jiné živočichy včetně člověka. Lidé by se v případě podezřelého nálezu návnady nebo uhynulého zvířete neměli ničeho dotýkat, ale měli by neprodleně volat policii a Českou společnost ornitologickou (ČSO).

Mrtvý orl mořský s podezřením na otravu byl nalezen poblíž obce Třebohostice na Strakonicku. Na místo byla přivolána Policie ČR a také specializovaná „psí jednotka“ ČSO. *„Orla našel náhodou místní mladý muž při venčení psů. Pták ležel uprostřed louky a bylo velké štěstí, že se ho nálezce a jeho psi ani nedotkli,“* uvádí psovodka Klára Hlubocká, pracovnice projektu Pannon Eagle Life z ČSO. Podle polohy ptáka na břicho s roztaženými křídly a zatnutými pařáty, se s velkou pravděpodobností jedná o dalšího dravce otráveného zakázaným jedem karbofuranem. Pták se ve velkých křečích za plného vědomí postupně udusil.

„Otrávené nástrahy jsou u nás více jak padesát let zakázané a za jejich pokládání může jít člověk na osm let do vězení, přesto lidé tyto středověké metody k hubení domnělých škůdců stále používají. Každoročně tak zabijí desítky ptáků, včetně extrémně vzácných a ohrožených dravců. Jen orlů mořských zlikvidují traviči v ČR třeba i více než deset ročně,“ upozorňuje Zdeněk Vermouzek, ředitel ČSO. Za letošní rok už ornitologové zaznamenali 4 orly mořské, 11 kání lesních, 2 krkavce, lišku a kunu, kteří byli s největší pravděpodobností otráveni.

Ornitologové znají díky kovovému kroužku Kroužkovací stanice Národního muzea, kterým byl pták označen, i jeho historii. *„Byl to dospělý osmiletý pták, který byl okroužkovaný jako mládě v jižních Čechách. Touto dobou už mohl mít partnera a připravovat se na hnízdění. Velkou část života měl ještě před sebou – pokud by ho někdo tak barbarským činem nesprovodil ze světa, mohl žít klidně dalších deset-dvacet let,“* vysvětluje Vermouzek.

O posledním nálezu se Hlubocká nedozvěděla obvyklou cestou přes e-mail nebo telefon, ale díky sociálním sítím. Člověk, který orla našel, dal jeho fotografii na facebook a doplnil ji dotazem, co s tím má dělat. *„Díky zapojení několika lidí v různých facebookových skupinách jsem získala kontakt na nálezce a ten už mě dovedl na přesné místo nálezu. Místo i nejbližší okolí jsem prohledala se Samem – retriérem speciálně vycvičeným na hledání otrávených nástrah a uhynulých zvířat. Žádná další zvířata ani samotnou návnadu jsem ale nenašla,“* popisuje Hlubocká. Případem se nyní zabývá kriminální policie.

Vzhledem k tomu, že se nástrahu terénní jednotce nepodařilo dohledat, je možné, že si pták její část přinesl i z několikakilometrové vzdálenosti. V okolí Třebohostic tedy stále existuje riziko, že se zde nachází návnada napuštěná smrtelně jedovatým karbofuranem. Lidé by proto měli dávat dobrý pozor na to, kde se jejich děti a domácí mazlíčci pohybují. V případě podezřelého nálezu návnady nebo mrtvého zvířete by lidé neměli na nic sahat a vše by měli neprodleně ohlásit policii a také České společnosti ornitologické. Na stránkách www.karbofuran.cz jsou dostupné všechny potřebné informace.

Tisková zpráva ČSO

Občanská sdružení podle Babiše brání výstavbě. Arnika žádá důkazy

Premiér v demisi Andrej Babiš ve svých prohlášeních obviňuje ekologické nevládní organizace z účelového blokování výstavby důležitých projektů infrastruktury. Přesto zatím neposkytl žádný konkrétní důkaz. Arnika proto premiéra vyzývá, aby zveřejnil statistiky nebo přehled případů, v nichž podle něj občanská sdružení blokují tyto stavby. Podle dostupných analýz není příčinou zpoždování výstavby činnost nevládních organizací, ale chyby úřadů.

Andrej Babiš v nedávné době zpochybnil právo veřejnosti účastnit se rozhodovacích procesů a připomínkovat plánované stavby hned několikrát. Konkrétně se jedná o jeho výroky v souvislosti s výstavbou základní školy v Přezleticích, kde se podle Babišových slov údajně ekologická organizace dohodla s developerem a blokuje výstavbu základní školy. Dále pak premiér v demisi uvádí údajné blokování výstavby v Česku na příkladu rekonstrukce dálnice D1 a dalších dopravních staveb. Arnika proto v otevřeném dopise žádá premiéra, aby doložil svá tvrzení důkazy.

„Ať Andrej Babiš zveřejní statistiky nebo jiné podklady, ze kterých vyplývá, že občanské spolky v České republice brání výstavbě. Nevylučujeme, že mohou existovat jednotlivé případy, kdy někdo zneužije zákon. Nevíme však o tom, že by docházelo k systematickému zneužívání občanských sdružení. Naopak můžeme uvést celou řadu příkladů, kdy se účastí ve správních řízeních podařilo dosáhnout zlepšení projektů a dospět ke kompromisu výhodnému pro všechny zúčastněné strany,“ komentuje výroky Martin Skalský z Arniky.

Arnika vyzvala premiéra, aby se zasadil o objektivní sledování účasti občanských spolků ve správních řízeních. Ministerstvo pro místní rozvoj, do jehož kompetence agenda spadá, totiž nevede statistiku, která by umožnila ověřit, zda jde v případech údajného blokování staveb o systémový problém nebo jednotlivé excesy. Jediným zdrojem faktických informací je analýza Masarykovy univerzity v Brně s názvem Účast spolků v územních řízeních vydaná v roce 2014. Ta dochází k závěru, že občanské spolky se účastní jen nepatrného zlomku správních řízení. Neexistují žádné důkazy o tom, že ve významném počtu územních řízení dochází ke zneužívání práv a zdražování výstavby nebo dokonce vydírání investorů za účelem získání majetkového či jiného materiálního prospěchu.

Autorka analýzy, právnička Vendula Zahumenská tvrdí: „V případě rozhodování o velkých projektech infrastruktury má účast veřejnosti velký význam především při odhalování nezákonných procesních postupů stavebních úřadů. To se prokázalo u konkrétních dopravních staveb, například rozhodnutí pro rychlostní silnici R 52 opakovaně trpěla řadou nedostatků a zásadními pochybeními ze strany úřadů. Soudy rušily rozhodnutí kvůli těmto chybám, nikoli v důsledku účasti veřejnosti.“

Podle Martina Skalského z Arniky obyvatelé znají podmínky daného místa a jsou schopni kvalifikovaně připomínkovat nové záměry. Díky zapojení občanů se často podaří odstranit technické nedostatky projektů, upozornit na opomenuté aspekty nebo napravit nezákonné postupy či odhalit případy korupce. V loňském roce však poslanci schválili novelu několika zákonů, což od počátku letošního roku způsobilo výrazné oslabení práv lidí vyjadřovat se ke stavbám a dalším projektům.

Tisková zpráva Arniky

Dopis Arniky premiéru Babišovi:

<http://arnika.org/obcanska-sdruzeni-podle-babise-brani-vystavbe-arnika-zadaky/download/180404-arnika-otevreny-dopis-andreji-babisovi-pdf>

Stáhněte si analýzu Účast spolků v územních řízeních od Masarykovy univerzity z webu Arniky: <http://arnika.org/blokuji-obcanske-spolky-vystavbu-nesmysl-dokazala-analyza-masarykovy-univerzity>

Plány státu a krajů se musí přepsat: namísto pálení se bude odpad recyklovat

Evropský parlament 18. dubna 2018 podle očekávání schválil Balíček pro oběhové hospodářství, obsahující změnu šesti odpadových směrnic Evropské unie. Balíček požaduje, aby se recyklace komunálních odpadů zvýšila do roku 2025 na minimálně 55 %, do roku 2030 na min. 60 % a do roku 2035 na min. 65 %. Do roku 2035 se má skládkovat maximálně 10 % komunálních odpadů.

Očekává se, že Balíček ještě schválí 22. května Rada Evropské unie skládající se z ministrů jednotlivých členských zemí. Následovat bude vydání ve Věstníku, poté poběží členským zemím včetně ČR dvouletá lhůta, aby Balíček zahrnul do národní legislativy.

Česká republika recykluje pouze třetinu komunálních odpadů, zatímco průměrná recyklace v EU činí 44 %, přičemž nejlepší evropské státy překračují 60 %.

K dosažení cílů schváleného balíčku musí vláda:

- Změnit zákaz skládkování odpadů podle parametru výhřevnosti naplánovaný od roku 2024 na zákaz skládkování biologicky rozložitelných odpadů. Zákaz skládkování odpadů podle parametru výhřevnosti totiž znemožňuje nárůst recyklace po roce 2024, zatímco podporuje spalování.
- Zvýšit poplatek za skládkování, aby nebylo tak levné, ale doplnit jej slevou pro obce, které dosáhnou vyšší než 50% míry recyklace.
- Okamžitě přepsat Plány odpadového hospodářství ČR a krajů, které počítají v roce 2025 s recyklací komunálních odpadů pouze kolem 40 %.

V průběhu mnoha let a zejména při přípravě Plánů odpadového hospodářství ČR a krajů upozorňovalo Hnutí DUHA i další ekologické organizace a veřejnost, že stát, resp. ministerstvo životního prostředí i kraje si stanovují velmi nízké cíle pro recyklaci – dokonce nižší, než je současná míra recyklace. Výsledkem jsou nyní Plány, které počítají s naddimenzovanými kapacitami pro spalování směsných komunálních odpadů a odporují tak Balíčku.

Ivo Kropáček, odpadový expert Hnutí DUHA, řekl: „Po čtyřech letech usilovného vyjednávání našli evropští politici dobrý kompromis. Recyklace se výrazně zvýší a stane se hlavním způsobem nakládání s odpady v Evropské unii. Času na to budou mít členské země dost. Čeští politici a průmysl už se nemohou na nic vymlouvat, přesunovat odpady ze skládek do spaloven nebudou podle Balíčku moci. Naopak budou muset přijít s konkrétními způsoby, jak omezit produkci odpadů. Na tomto dobrém výsledku má značný podíl evropská veřejnost a ekologické organizace včetně Hnutí DUHA.“

Tisková zpráva Hnutí DUHA

Evropský soudní dvůr: Masivní těžba dřeva v Bělověžském pralesě byla nezákonná

Evropský soudní dvůr rozhodl, že zvýšená těžba dřeva v Bělověžském pralesě byla v rozporu s právem EU. Znamená to, že těžební práce nesmějí pokračovat. Toto rozhodnutí přichází po mezinárodních nenásilných protestech proti postoji polského ministerstva životního prostředí a po roce nepřetržité ochrany Bělověžského pralesa vědci, ekologickými organizacemi a polskou občanskou společností.

V rozsudku ze 17. dubna 2018 soudní dvůr uvedl, že Polsko nesplnilo své povinnosti vyplývající ze směrnic EU. Odmítl, že lesnické zásahy mohou být odůvodněny nezbytností zastavit šíření lýkožrouta smrkového a uvedl, že naopak vedou k zániku části unikátní přírodní lokality Natura 2000. Vyhověl tak žalobě Evropské komise v plném rozsahu.

Na možné porušení evropských směrnic oficiálně upozornila skupina polských neziskových organizací včetně Greenpeace, když v březnu 2016 polské úřady rozhodly až trojnásobně zvýšit kácení a kácet i v dosud nedotčených oblastech. Polsko následně nereagovalo na výzvu Evropské komise z dubna 2017 kácení ukončit. Po rozhodnutí bývalého ministra životního prostředí Jana Szyszka použily státní lesy těžkou techniku k vytěžení téměř 200 tisíc metrů krychlových stromů na území 19 km² Bělověžského pralesa, což je nejvíc za třicet let.

Evropská komise loni 13. července požádala Evropský soudní dvůr, aby Polsku uložil předběžné opatření a následně ohledně těžby v Bělověžském pralesě rozhodl. Přestože Evropský soudní dvůr předběžným opatřením zakázal další těžbu již 28. července pod hrozbou vysokých pokut, těžba pokračovala až do listopadu.

Dnešní rozhodnutí přichází po roční mezinárodní kampani za kvalitní ochranu Bělověžského pralesa a za rozšíření statusu národního parku na celou jeho rozlohu. Aktivisté z mnoha evropských zemí vlastními těly blokovali kácení loni v létě a na podzim. Nenásilných protestů se tam zúčastnilo přes 1200 lidí, z toho více jak sto Češek a Čechů. Loni v srpnu také proběhla demonstrace nedaleko polské ambasády v Praze.

Nejzachovalejší evropský nížinný prales u polské Bělověže je součástí evropské sítě chráněných území Natura 2000. Porážení stromů starších sto let představuje značný zásah do této perly evropské přírody, kde žije řada ojedinělých druhů ptáků a brouků závislých na rozpadajícím se dřevě. Destrukci pralesa při použití harvestorů dlouhodobě kritizovala řada odborníků a vědeckých institucí.

Katarzyna Jagiełło, odbornice na ochranu lesů Greenpeace Polsko, uvedla: „Dnešní rozhodnutí potvrzuje, že naše odhodlání chránit Bělověžský prales, nejstarší evropský přírodní nížinný les, není pouze nezbytné, ale i oprávněné. Pro místní lidi i region je to dobrá zpráva, ale snaha o ochranu pralesa tím nekončí. Tento jedinečný přírodní poklad stále není řádně chráněn. Více než dvě třetiny polské části pralesa spravuje úřad pro lesní hospodářství, který je zodpovědný za těžbu dřeva. Tento konflikt zájmů v oblasti chráněné UNESCO a EU může ukončit ministr životního prostředí Henryk Kowalczyk, pokud vyhlásí celý Bělověžský prales národním parkem.“

Jaromír Bláha, expert na ochranu lesů Hnutí DUHA, řekl: „Bělověžský prales a Národní park Šumava sdílejí podobný osud. Oba se pokusili zpeněžit odpovědní ministři životního prostředí ve prospěch politických handlů. Českého ministra Chalupu stejně jako polského ministra Szyszka ale také zájem veřejnosti o ochranu divočiny odvál do politických dějin. Lidé chtějí a potřebují pestré a zdravé lesy, a politici by to měli respektovat. Dnešní rozhodnutí navíc ukazuje, že pokud by polské úřady vyslyšely hlasy vědců z celé Evropy, postoj UNESCO anebo víc jak dvě stě tisíc lidí podepsaných pod peticemi proti kácení, mohly se vyhnout mezinárodní ostudě a značných pokut za ničení společného evropského dědictví.“

Edita Kočandrlová, účastnice nenásilných protestů proti nelegálnímu kácení v Bělověžském pralese, řekla: „Podobně jako před šesti lety na Šumavě se i v Bělověžském pralese ukázalo, že veřejný zájem je hájen občanským protestem. Díky více než dvaceti blokádám harvestorů se podařilo zmírnit nevratné škody na pralese. Pevně doufám, že verdikt soudu se dostane do povědomí i české veřejnosti a nedojde k dalšímu ničení společného přírodního dědictví.“

Vendula Zahumenská, právnička pro životní prostředí, řekla: „Evropský soudní dvůr jasně potvrdil, že kácením se prales zpravidla nechrání, ale ničí. Případ Bělověžského pralesa nám tedy připomíná, proč je důležité podporovat nezávislé instituce, jako je Evropský soudní dvůr. Bez něj by Bělověžský prales dalšímu nelegálnímu kácení zřejmě neunikl.“

Tisková zpráva Greenpeace a Hnutí DUHA vydaná spolu s účastnicemi a účastníky protestních akcí proti ničivé těžbě v Bělověžském pralese

„Pivaři z Bornea“ na pokraji vyhynutí

Češi již dvanáct let chrání 45 000 hektarů unikátního tropického pralesa, který obývají „pivaři z Bornea“ – vzácné opice kahau nosatí. Projekt na ochranu těchto unikátních obyvatel ostrova Borneo ale nyní musí být omezen. „Pivařům“ na Borneu tak nejspíš nastanou těžké časy – kvůli rozpínání plantáží palmy olejná a infrastruktury na úkor pralesa jim hrozí vyhynutí. Tito primáti jsou hlavním důvodem, proč se Češi i Slováci snaží místo, kde žijí, tedy Zátoku nosatých opic, co nejlépe poznat a zároveň chránit.

Zátoka nosatých opic na indonéské části ostrova Borneo není jen domovem kahau nosatých, ale celkově patří mezi druhově nejbohatší místa naší planety. Projekt na studium tropických „pivařů“ spustil přední český primatolog Stanislav Lhota, vědecký pracovník Zoo Ústí nad Labem a ČZU v Praze. Kahau nosatí patří mezi bornejské endemity, tedy druhy, které nežijí nikde jinde než na tropickém ostrově Borneo. Na řadě lokalit jim hrozí vyhynutí, neboť místa, která obývají, pohlcují průmyslové zóny i plantáže palmy olejná. Postřiky a hnojiva z plantáží se pak splachují i do delfínů a krokodýlů až po levharty, orangutany a medvědy, ale i místní rybáře a drobné rolníky. Zátoky nosatých opic, kde ohrožují většinu živé přírody. Od ryb, delfínů a krokodýlů až po levharty, orangutany a medvědy, ale i místní rybáře a drobné rolníky.

„Během svého studia nosatých opic i dalších zdejších primátů jsem záhy pochopil, že buď musím místní opice studovat velmi rychle, nebo se musím pokusit o záchranu unikátního pralesa, ve kterém žijí. Jinak za pár let nebudu mít co zkoumat ani já, ani nikdo jiný,“ vysvětluje Stanislav Lhota.

Rozhodl se pro druhou možnost a postupně se mu podařilo vystavět z místních rybářských a rolnických komunit tým lidí, kteří se snaží prales chránit, zejména jako zdroj své obživy. Projekt zapojuje do ochrany vod i pralesa místní komunity rybářů a rolníků. Snaží se jim pomoci najít možnosti pro udržitelný ekonomický rozvoj, který je zaměřený na kompletní ochranu celého území. Realizuje strážní službu, díky které se daří zastavovat nelegální aktivity, usiluje o rozvoj ekologicky šetrné turistiky a šetrné produkce potravin, provádí osvětu ve školách, podniká lobbying u politiků a svádí právní bitvy s firmami bezohledně ničícími zdejší přírodu. Bohužel se však projekt dlouhodobě potýká s nedostatkem prostředků, ačkoli rozpočet na ochranu tohoto území je překvapivě nízký.

„I když je na ochranu jednoho hektaru zdejšího pralesa potřeba 10-20 korun ročně, projektu se léta nedaří tyto prostředky sehnat. Nebýt dlouhodobé podpory Zoo Ústí nad Labem, České koalice pro ochranu biodiverzity (CCBC) a několika drobnějších dárců i hrstky dobrovolníků, byl by jeden z nejlepších českých ochranných projektů v tropech zastaven už dávno,“ vysvětluje ochránce přírody David Číp.

Díky několika dárcům z řad příznivců se podařilo shromáždit prostředky na obnovení práce týmu v květnu, ale červen je zatím opět na nule. Pokud budou podobné výpadky častější, celý projekt může být po dvanácti letech usilovné práce úplně zastaven. Místní lidé si nemohou dovolit pracovat zadarmo jako dobrovolníci dlouhodobě. Bez strážců pralesa se rozbují kácení a vypalování pralesa a pytláctví, zastaví se rozvoj ekoturistiky. I tento poslední ostrov života široko daleko tak pohltí z jedné strany palmové plantáže, z druhé překotně se rozšiřující průmyslová zóna.

„Jedna z nejpočetnějších populací „pivařů z Bornea“ tak bohužel nejspíš přijde o svá místa k „vysedávání“ a trvalé existenci. V průmyslové zóně nebo na palmových plantážích přežít nedokáží,“ uzavírá zoolog Stanislav Lhota.

Bližší informace o projektu, včetně možností jeho podpory najdou zájemci na <http://zatokanosatychopic.cz/>.

Tisková zpráva Zátoky nosatých opic

ZAOSTŘENO ENVIROSKOPEM

Vybrali jsme pro vás ze 400 různých tipů na výlety po Jihočeském kraji, které všechny najdete v databázi Envirooskop na webu www.envirooskop.cz. Jeho zpracovatelem je jihočeská Krajská síť environmentálních center KRASEC.

Země tisíce tůní (lat: 49.083, lon: 14.3918)

Malé, velké, hluboké i mělké, pod stromy i na pasece, kde se vzaly tůně v lese? Vždyť tu není žádná řeka – tipuji to na člověka.

Jako byste se octli v miniaturní skandinávské krajině. Jehličnatý les ukrývá přes tisíc vodních hladin. Jámy o různé hloubce, velikosti a tvaru vznikly postupným zavalováním a zaplavením ústí šachet po těžbě žáruvzdorných jílovců zpracovávaných ve zlivské továrně na šamotové výrobky. Některé jámy mohou být pozůstatkem povrchové těžby. Těžba zde probíhala od druhé poloviny 19. století do roku 2005. Nepropustné jílovité podloží vedlo k hromadění srážkové vody a vzniku tůní. Význam lokality pro ochranu vzácných vodních rostlin byl objeven až v souvislosti s plánovanými rekultivacemi.

Nález kriticky ohrožené masožravé rostliny bublinatky vícekvěté vedl k podrobnému průzkumu. Souhrn výsledků, z něhož vychází i tento text, najdete na http://botanika.prf.jcu.cz/systematics/publikace/2009_Vydrova&al._Blana.pdf. Kromě bublinatek byly v tůních nalezeny další vzácné druhy rostlin – leknín bělostný, rozpuk jízlivý či vrbina kytkokvětá. Tůně jsou významným stanovištěm obojživelníků, vážek i vodních brouků. Žijí zde tři druhy čolků, kuňka obecná i vzácné druhy potápníků. Pro ochranu tůní byla v roce 2011 vyhlášena přírodní památka Blana.

Osídlení tůní rostlinami a živočichy závisí na dostatku světla. Proto je žádoucí snižovat hustotu lesních porostů i zastoupení smrku v chráněném území. Nепropustné, vlhké a kyselé půdy přirozeně vytvářejí podmínky pro smíšený dubojedlový les, doplněný olší, břízou, osikou, borovicí i smrkem. Vývoj tůní vede k pozvolnému zazemňování rostlinnými zbytky. Prodloužení jejich životnosti vyžaduje opětovné vytěžení. U mnoha tůní lze nyní pozorovat zarůstání okrajů mechovými polštáři zejména rašeliníkem.

Největší zdejší tůně dosahují rozlohy cca 14 arů a hloubky do 160 cm. V extrémně suchém létě 2015 většina tůní vyschla.

Časová náročnost: 1 hodina

Povaha terénu: Procházka lesem, pro zájemce prodírání močály, houštinami a vysokou trávou na pasekách.

Dostupnost: Země tisíce tůní se rozprostírá nedaleko Hluboké nad Vltavou a Zlivi. Můžete do ní vstoupit pěšky po lesních cestách. K přiblížení použijte kolo, auto nebo bus do zastávky Zahájí, havírna. Vydejte se na lokalitu od těženého lomu na okraji lesa jižně od Zahájí, nebo od hráze Blanského rybníka.

Nabídka EVVO: Centrum ekologické a globální výchovy Cassiopeia (<http://www.cegv-cassiopeia.cz/>) má zkušenosti s environmentálním výukovým programem na této lokalitě. V případě zájmu organizaci kontaktujte.

[Sejpy u Modlešovic \(GPS: lat:49.2581, lon:13.9704\)](#)

Cestou po otavské stezce se obvyklá krajina polí, luk a lesíků náhle změní v místo, odkud vyletují motýli, vykukují květy hvozdíků nebo pavinců a ční zvláštní kopečky porostlé růžovými keříky vřesu.

Kde se tady vzala na první pohled zcela jiná krajina? Sejpové pole u Modlešovic je jedním z mnoha dokladů o rýžování zlata v otavské nivě. Zároveň jde také o typický pozůstatek tradičního zemědělství, díky němuž existovala pestrá mozaika biotopů, kterou v moderní zemědělské krajině nenajdeme a která podmiňovala výskyt mnoha tehdy běžných, avšak nyní vzácných a ohrožených druhů rostlin i živočichů. Díky pastvě dobytka, která se zde udržela zřejmě až do poloviny 20. století, a členitému reliéfu zde vzniklo unikátní území, kde se na několika metrech střídají suchá vřesoviště a vyprahlé krátkostébelné trávníky s mokřadními loukami a vodními tůňkami.

Dnes leží lokalita ladem a ohrožené druhy i celé biotopy postupně mizí. Pro její záchranu je ideální obnova pastvy, která by omezila šíření vzrůstných trav a dřevin a podpořila druhy tradičních pastvin a vřesovišť.

Časová náročnost: 0,75 hodiny

Povaha terénu: Cenné biotopy jsou hůře schůdné vzhledem k členitému terénu sejpových polí a dlouhodobému ponechání ladem, což vedlo k šíření vysokobylinné vegetace. Lokalitou však prochází asfaltová komunikace, z níž lze některé fenomény přímo pozorovat.

Dostupnost: Lokalita je dostupná autem, které můžete nechat na křižovatce asfaltových komunikací bezprostředně u lokality. Cca 100 m od hranic lokality se nachází vlaková zastávka Modlešovice obsluhovaná osobními vlaky na trase Strakonice - České Budějovice. Lokalita je velmi dobře dostupná pro cyklisty i pěší po Otavské cyklostezce (č. 1045), resp. modré turistické značce, které jsou společně vedeny po rekonstruované asfaltové komunikaci procházející lokalitou

Vybrali pro vás Jiří Řehounek a Edvard Sequens

Jihočeský kraj

Projekt Enviroskop je podporován Jihočeským krajem.

POZVÁNKY NA AKCE

Calla Vás srdečně zve na přírodovědnou vycházku

„Kroužkování ve Stromovce“

S ornitologem Petrem Veselým (PřF JU) a entomologem Jiřím Řehounkem (Calla)

Přírodovědná vycházka do českobudějovického parku Stromovka. Vycházka bude zaměřená především na odchyt, určování a kroužkování ptáků.

Vycházka s odborným výkladem je vhodná i pro děti a potrvá asi tři hodiny. Trasa bude sjízdná pro dětské kočárky.

Úterý 1. 5. 2018 od 9:30 hod.

Sraz účastníků na zastávce českobudějovické MHD Autocamping (spoje č. 16 a 19).

Calla Vás srdečně zve na přírodovědnou vycházku

„Za rostlinami a ptactvem na Cvičák“

S ornitologem Petrem Veselým (PřF JU), botaničkou Terezou Rejnkovou (CHKO Blanský les) a entomologem Jiřím Řehounkem (Calla)

Přírodovědná vycházka do přírodní památky Cvičák u Českého Krumlova. Vycházka bude zaměřená na určování zajímavých rostlin a hmyzu, odchyt a kroužkování ptáků.

Vycházka s odborným výkladem je vhodná i pro děti a potrvá asi tři hodiny. Trasa bude většinou sjízdná pro dětské kočárky.

Sobota 9. 6. 2018 od 9:00 hod.

Sraz účastníků na vlakovém nádraží v Českém Krumlově
(vyčkáme příjezdu vlaku od Českých Budějovic v 8:58).

Více informací k vycházkám: Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice, tel.: 605 066 898, RehounekJ@seznam.cz, <http://www.calla.cz>

Podrobnosti na webu: http://calla.cz/index.php?path=o_prirody&php=vychazky.php

Tento projekt je spolufinancován Statutárním městem České Budějovice.

Calla vás srdečně zve na besedu

Češi na Kamerunské hoře

s RNDr. Robertem Tropkem, Ph.D. (PřF UK & BC AV ČR)

Kamerunská hora je stále pokryta málo prozkoumaným deštným pralesem. Zároveň leží v jedné z nejzkorumpovanějších zemí světa. Představíme strasti i slasti českého výzkumu místní biodiverzity.

**Ve středu 16. května 2018
od 18:00 hodin**

v klubu Horká vana, Česká ul. 7, České Budějovice

Více informací:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice
tel.: 384 971 930, calla@calla.cz, <http://www.calla.cz>

Tento projekt je spolufinancován Statutárním městem České Budějovice. Finančně podpořeno Jihočeským krajem v rámci dotačního programu.

SCIENCE CAFÉ Jindřichův Hradec vás zve na přednášku na téma:

Pískovny za humny

RNDr. Jiří Řehounek

(Calla – Sdružení pro záchranu prostředí & Gymnázium Soběslav)

9. 5. 2018 od 18:00

**Konferenční sál Muzea Jindřichohradecka, Štítného ulice 124/I,
Jindřichův Hradec**

Může těžba nerostných surovin prospívat ohroženým druhům? Rekultivovat nebo nerekulivovat? Jak využít v ochraně přírody bagr? A geocaching? Proč se vydat do pískoven na výlet?

Na tyto a další otázky se pokusí odpovědět náš host, biolog Jiří Řehounek.

vstupné 30 Kč

www.sciencecafe.cz

www.facebook.com/sciencecafebjh

ZA OBOJŽIVELNÍKY NA DRÁCHOVSKÉ TŮNĚ

S příchodem jara startuje i 16. ročník exkurzí „Přírodou krok za krokem“, a to **v sobotu 28. 4.** výpravou za obojživelníky přírodní rezervace Dráčovské tůně. Pod vedením Mgr. Davida Fischera, zoologa Hornického muzea v Příbrami, navštívíme lokalitu, která prochází 2. fází velkolepé revitalizace s cílem zajistit optimální podmínky pro zdejší život chráněné ryby piskoře pruhovaného a řadu druhů obojživelníků a plazů. Sraz je v **9:30** hodin u mostu v Dráchově, doporučujeme vzít si s sebou holínky.

Vítání ptačího zpěvu 2018

Česká společnost ornitologická proto zve všechny milovníky ptactva a přírody, aby pod vedením zkušených ornitologů uvítali a oslavili návrat ptačího zpěvu do naší krajiny i krásu jarní přírody.

Akce v Jihočeském kraji:

BLATNÁ

Sraz v neděli **6. 5. 2018** v 8:00 v Blatné na parkovišti před Vishayem na Paštické silnici (směr na sever na Paštiky, GPS 49.4328433N, 13.8857633E). Pro ranní ptáčata lze doporučit příchod již v 6:15, mohou se pak od počátku účastnit kroužkování. Vhodná je obuv do mírného vlhka a dalekohled. Hlavní organizátoři: Petr Pavlík a kroužkovatelé Petr Louda a Jaroslav Fořt, kontakt: csopblatna@seznam.cz

[Pozvánka na Vítání ptačího zpěvu 2018 Blatná](#)

DAČICE

Sraz v neděli **6. 5. 2018** v 8:00 u kašny na Havlíčkově náměstí. Komentovaná vycházka s odborným výkladem, pozorování ptáků, povídání o ptákovi roku 2018, ukázka kroužkování ptáků, soutěž pro děti i dospělé. Akce se koná za jakéhokoliv počasí. Dalekohledy s sebou!

Vedou: Hanka a Tomáš Brinkeovi (tel. 734 170 810, hana.u@seznam.cz)

[Pozvánka na Vítání ptačího zpěvu 2018 Dačice](#)

CHÝNOV

Zahájení v úterý **1. 5. 2018** v 5:00 před školou v Chýnově (TA). Vycházka v nejbližším okolí Chýnova bude zaměřena na pozorování, poslouchání a určování ptáků. Akce organizována ve spolupráci s Městskou

knihovnou Chýnov.

Vede: Michael Strnad (tel. 603 168 356, strnad@ddl.cz)

JISTEBNICE

Sraz v úterý **1. 5. 2018** v 8:00 na náměstí, před MěÚ Jistebnice. Vycházka spojená s pozorováním a posloucháním ptáků. Za příznivých podmínek ukázky odchyty a kroužkování ptáků. Vedou: František Vališ, Josef Jahelka a K. Urbánek (tel. 723 432 988)

LUTOVÁ (okres Jindřichův Hradec)

Sraz v sobotu **5. 5. 2018** v 8:00 v [Lutové na návsi u kapličky](#). Vycházka po žluté značce přes louky a pole k rybníku Podsedek, kde proběhne ukázka kroužkování ptáků.

Vede: Jaroslav Cepák (tel. 606 183 587)

MILEVSKO

Sraz v neděli **29. 4. 2018** v 8:00 na parkovišti u parku „Bažantnice“. Vycházka spojená s poslechem ptačího zpěvu, pozorováním ptáků, prezentací prvků pomoci a ochrany ptáků. V případě příhodných podmínek ukázka odchyty a kroužkování ptáků.

Vedou: František Vališ, Vlasta Machartová, Josef Jahelka (tel. 723 432 988)

NADĚJKOV

Sraz v pátek **8. 6. 2018** v 16:00 na náměstí. Vycházka spojená s poslechem ptačího zpěvu, pozorováním ptáků, prezentací prvků pomoci a ochrany ptáků. V případě příhodných podmínek ukázka odchyty a kroužkování ptáků. Vede: Josef Jahelka (tel. 723 432 988)

PÍSEK

Sraz v neděli **13. 5. 2018** v 6:00. Procházka ranním městem plným ptačího zpěvu, který ještě neruší hluk dopravy, začíná na dolním nádvoří před přednáškovým sálem Prácheňského muzea, vchod průchodem Obchodní akademie. Vedou Jiří Šebestian a Karel Pecl. Dalekohledy vítány. Kontakt: tel. 382 201 111 (ústředna), sebastian@prachenskemuzeum.cz

PLANÁ NAD LUŽNICÍ

Sraz v neděli **6. 5. 2018** v 8:00 v ulici V Hlinách (před sběrným dvorem). Vycházka spojená s poslechem ptačího zpěvu, pozorováním ptáků, prezentací prvků pomoci a ochrany ptáků. V případě příhodných podmínek ukázka odchyty a kroužkování ptáků. Vedou: Stanislav Vyhnaň, František Vališ a Josef Jahelka (tel. 723 432 988)

STOŽEC

Sraz v sobotu **28. 4. 2018** u IS Stožec: od 5:00 do 8:00 pozorování s rozpoznáváním podle hlasů, od 9:00 do 12:00 vycházka s určováním druhů. Součástí akce bude i kroužkování. S sebou oblečení vhodné pro aktuální počasí, dalekohledy, příp. fotoaparáty, dobrou náladu a chuť se něco nového dozvědět. Vedou: L. Vozábal, M. Lazarovič a M. Dvořák. Kontakt: IS Stožec, tel. 388 335 014 nebo 731 530 466.

[Pozvánka na Vítání ptačího zpěvu 2018 v Stožci](#)

TÁBOR

Sraz v sobotu **5. 5. 2018** v 8:00 na zastávce MHD Klokotská hospoda. Vycházka spojená s poslechem ptačího zpěvu, pozorováním ptáků, prezentací prvků pomoci a ochrany ptáků. V případě příhodných podmínek ukázka odchyty a kroužkování ptáků.

Vedou: František Vališ, Stanislav Vyhnaň a Josef Jahelka (tel. 723 432 988)

VRBENSKÉ RYBNÍKY (České Budějovice)

Sraz v sobotu **5. 5. 2018** v 7:30 na východním okraji PR Vrbenské rybníky, 150 m SZ od točny trolejbusu č. 9 v Českém Vrbeném. Hlavní náplní bude pozorování ptactva na Vrbenských rybnících, ukázka kroužkování a povídání na libovolná ornitologická témata. Dobrou náladu, svačinu a dalekohled s sebou. Vede: Vojta Kubelka (tel. 721 018 336, kubelkav@gmail.com)

Akce v ostatních krajích najdete na <http://www.birdlife.cz/pozvanka-na-vitani-ptacihozpevu-2018/>.

Květnové akce v Informačním středisku CHKO Blanský les – Holubov:

RYBY, RACI, PERLORODKY V BLANSKÉM LESE

přednáška Mgr. T. Bodnára.

10. května - IS Holubov od 18:00

TRH LOKÁLNÍCH PRODUKTŮ BLANSKÉHO LESA:

stánky s výrobky z Blanského lesa, tvůrčí dílny, exkurze na Třísovské oppidum, přírodovědné procházky a divadlo.

20. května - před OÚ a IS Holubov mezi 10:00 a 16:00

Zpravodaj Ďáblík pro své členy a přátele vydává:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice

Telefony: 384 971 930, 387 311 381 • **Fax:** 384 971 939

E-mail: calla@calla.cz • **Internet:** <http://www.calla.cz> • Calla je také na Facebooku

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

Uzávěrka dalšího čísla je do 20. května. Články posílejte na edvard.sequens@calla.cz.

Databázi odběratelů spravuje Romana Panská. Nechcete-li dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás okamžitě vyřadíme z adresáře. Chcete-li se přihlásit k jeho pravidelnému odběru, pište na calla@calla.cz.

Všechna starší čísla občasníku Ďáblík najdete na webových stránkách Cally.

Líbil se Vám Ďáblík? Pomozte nám s jeho šířením!

Pošlete ho svým přátelům s nabídkou na pravidelný odběr do e-mailové schránky.

Můžete nám také přispět na vydávání.

Použijte číslo účtu 3202800544 / 0600 a variabilní symbol: 111.

Děkujeme!